JA PreventNCD
Joint Action Prevent Non-Communicable Diseases

Tervise Arengu Instituut

"Communities that care" ennetussüsteem - andmetest tulemusliku ennetuseni

Epp Kerge ja Eike Siilbek
Tervise Arengu Instituut
20.11.2026

Co-funded by
The European Union

Co-funded by
The European Union

JUHTRÜHM

PIIRKONNA MEESKOND

ANALÜÜSI TÖÖRÜHM

RESSURSSIDE TÖÖRÜHM

PROTSESSI JUHT
KOORDINAATOR

TUUMIK

TEGEVUS-KAVA TÖÖRÜHM

KAASAMISE TÖÖRÜHM

NOORTE ESINDUS

ELANIKE ESINDUS

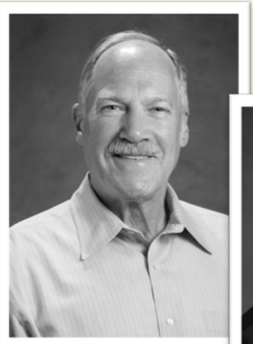

Co-funded by
The European Union

JA PreventNCD

Dr. J David Hawkins

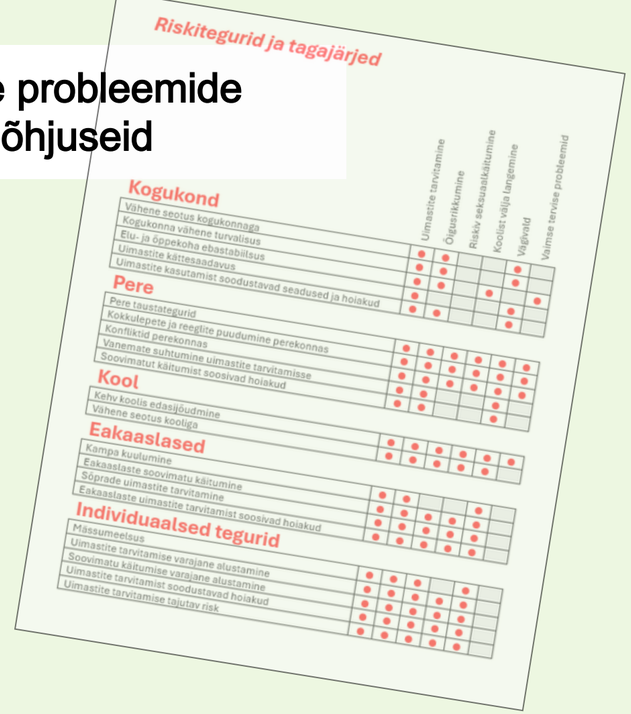

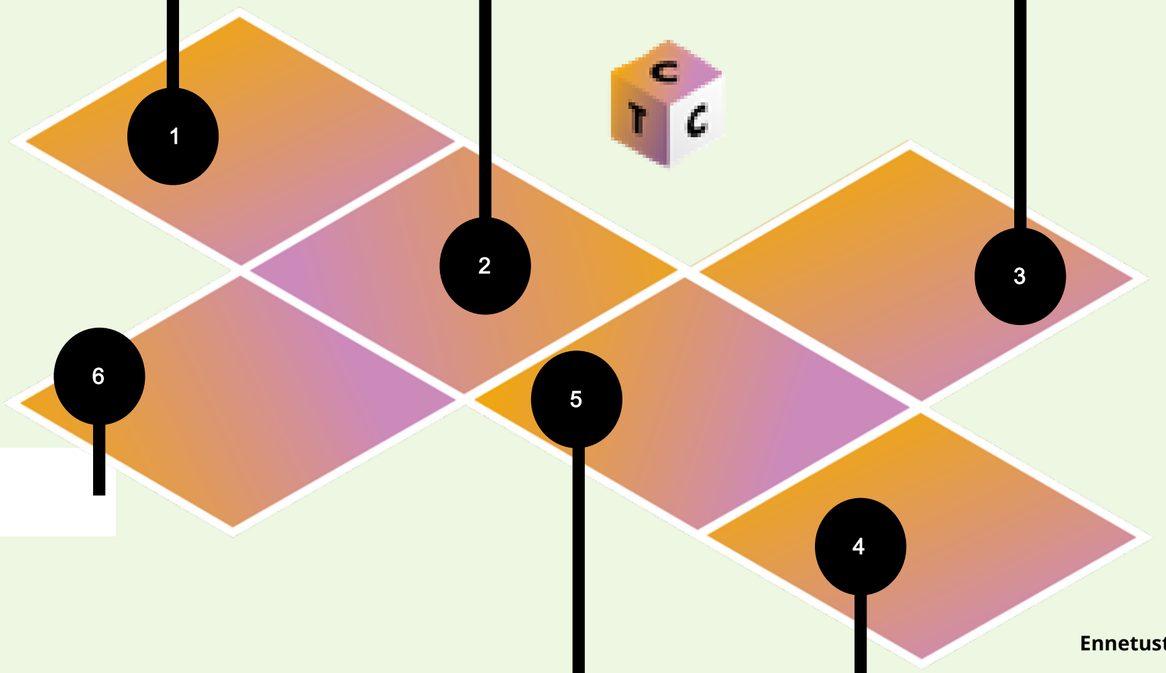
Dr. Richard F Catalano

Teadus ja uuringud

Kohalikke vajadusi arvestav

Sihitakse probleemide põhjuseid

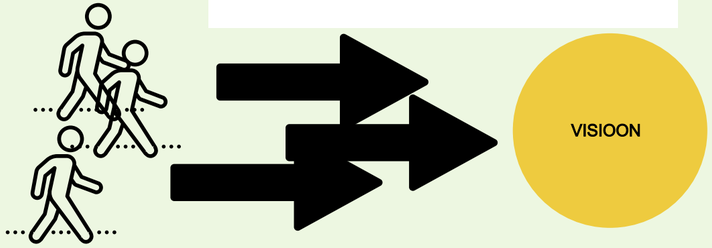

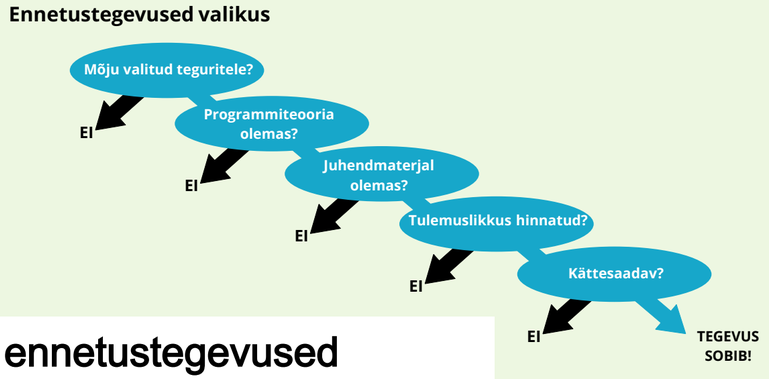
Seotus ja kuuluvustunne

Osaliste kaasamine

Tulemuslikud ennetustegevused

Co-funded by
The European Union

JA PreventNCD

Co-funded by
The European Union

Noorteuuring: riskitegurid

Kogukond

- Vähene seotus kogukonnaga
- Kogukonna vähene turvalisus
- Elu- ja õppekoha ebastabiilsus
- Uimastite kättesaadavus
- Uimastite kasutamist soodustavad seadused ja hoiakud

Pere

- Pere taustategurid
- Kokkulepete ja reeglite puudumine perekonnas
- Konfliktid perekonnas
- Vanemate suhtumine uimastite tarvitamisse
- Soovimatut käitumist soosivad hoiakud
- Majanduslik olukord

Kool

- Kehv koolis edasijõudmine
- Vähene seotus kooliga

Eakaaslased

- Kampa kuulumine
- Eakaaslaste soovimatu käitumine
- Sõprade uimastite tarvitamine
- Eakaaslaste uimastite tarvitamist soosivad hoiakud
- Eakaaslaste vaimse tervise probleemid

Individuaalsed tegurid

- Mässumeelsus
- Uimastite tarvitamise varajane alustamine
- Soovimatu käitumise varajane alustamine
- Uimastite tarvitamist soodustavad hoiakud
- Uimastite tarvitamise tajutav risk

	Uimastite tarvitamine	Õigusrikkumised	Riskiv seksuaalkäitumine	Koolist kõrvalejäämine	Vägivald	Vaimse tervise probleemid
Elu- ja õppekoha ebastabiilsus	+	+	+	+	+	+
Konfliktid perekonnas	+	+	+	+	+	+
Kehv edasijõudmine koolis	+	+	+	+	+	+
Eakaaslaste soovimatu käitumine	+	+	+	+	+	
Soovimatu käitumise varajane alustamine	+	+	+	+	+	

Co-funded by
The European Union

JA PreventNCD

Noorteuuring: kaitsetegurid

Kogukond
- Osalemise võimalused kogukonnas
- Tunnustamine kogukonnas
- Suhted kogukonnas

Pere
- Osalemise võimalused perekonnas
- Tunnustus perekonnas
- Seotus perega

Kool
- Osalemise võimalused koolis
- Tunnustamine koolis
- Suhted koolis

Eakaaslased
- Eakaaslaste prosotsiaalne käitumine
- Osalemise tunnustamine

Individuaalsed tegurid
- Hoiakud ja väärtused
- Osalemine
- Sotsiaalsed oskused

	Uimastite tarvitamine	Õigusrikkumised	Riskiv seksuaalkäitumine	Koolist kõrvalejäämine	Vägivald	Vaimse tervise probleemid
Tunnustamine kogukonnas	—	—			—	—
Seotus perega	—	—	—	—	—	—
Tunnustamine koolis	—	—			—	—
Eakaaslaste prosotsiaalne käitumine	—	—	—	—	—	—
Hoiakud ja väärtused	—	—	—	—	—	—

Co-funded by
The European Union

JA PreventNCD

Tulemuslikkus

Mõju püsimine

Pikaaegne mõju

Kolm aastat

Noori, kes hoidusid riskikäitumisest

32%
alkoholi tarbivitamisest hoidumine

33%
suitsetamisest hoidumine

25%
väärtegudest hoidumine

Hawkins et al., 2009, 2012

Co-funded by
The European Union

JA PreventNCD

Tulemuslikkus

Mõju püsimine

Pikaaegne mõju

Pikaeaegne positiivne mõju

17%
hoidumine antisotsiaalsest käitumisest

17%
illegaalsetest uimastitest hoidumine

55%
alkoholist hoidumine

20%
kõrghariduse omandamine

10,59 €
iga investeeritud EUR eest tagasi

Kuklinski et al.,2021

Co-funded by
The European Union

CTC on protsess, mis aitab muuta ennetustegevust tulemuslikumaks

Harku vald

Rakvere linn

Nõmme linnaosa

Co-funded by The European Union

JA PreventNCD

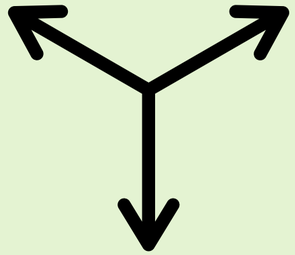
Tugi Rootsilt : Swedish *Institute for Applied Prevention Science*

Koolitus

Iga arendusfaasi alguses

Oskused juhtida piirkonna arengut läbi viie etapi

Tööriistad ja materjalid

Koolitusega kaasnevad materjalid ja tööriistad arendustegevuse toetamiseks

Juhendamine

TAI meeskonna toetamine protsessi ülesehitamisel ja KOVide toetamisel

Co-funded by
The European Union

JA PreventNCD

Töö rakendusvalmidusega

Materjalide ja töötubade kohandamine

- Iga etapi jaoks eraldi koolitus ja materjal
- Igas etapis kohapeal koordineeritud ja juhitud protsess

Mõõtevahendite kohandamine

- USA, Rootsi ja Saksa versioonid
- CTC kontrollnimekiri (*Milestones and Benchmarks*) .
- CBI (*Community Board Interview*).

Juhendamisprotsessi välja töötamine

- *CTC coaching* → jõustamine ja toetamine - protsessi juhib kohapealne koordinaator
- Juhendajate päevik ja reflektsioonikohtumised

Noorteuuring ja CTC teostatavuse uurimine

- Noorteuuring osana tervikprotsessist
- Teostatavuse uuring

Co-funded by
The European Union

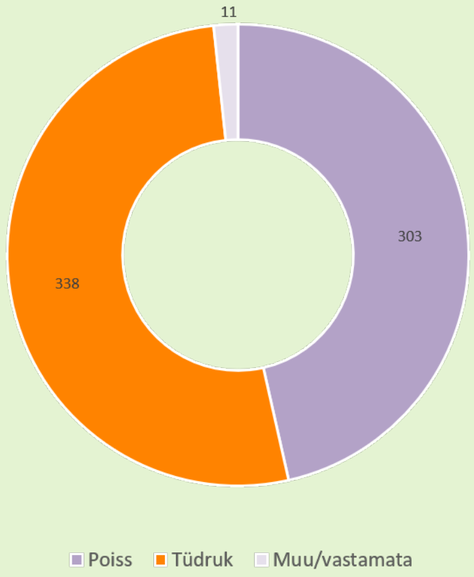
JA PreventNCD

Harku

Uuringusse kutsutud õpilaste arv: **1,184**

Saavutatud valim: **652**

Osalusmäär: **55.1%**

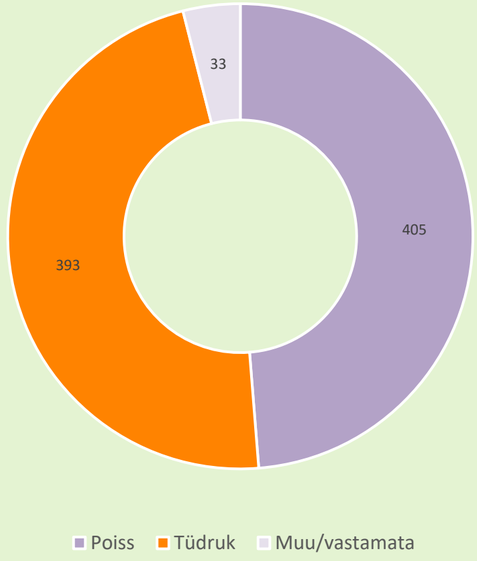

Nõmme

Uuringusse kutsutud õpilaste arv : **1,269**

Saavutatud valim : **831**

Osalusmäär : **65,5%**

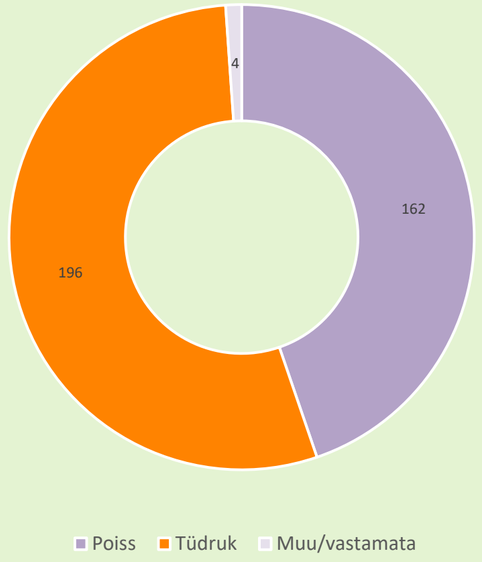

Rakvere

Uuringusse kutsutud õpilaste arv : **1,666**

Saavutatud valim : **362**

Osalusmäär: **21.7%**

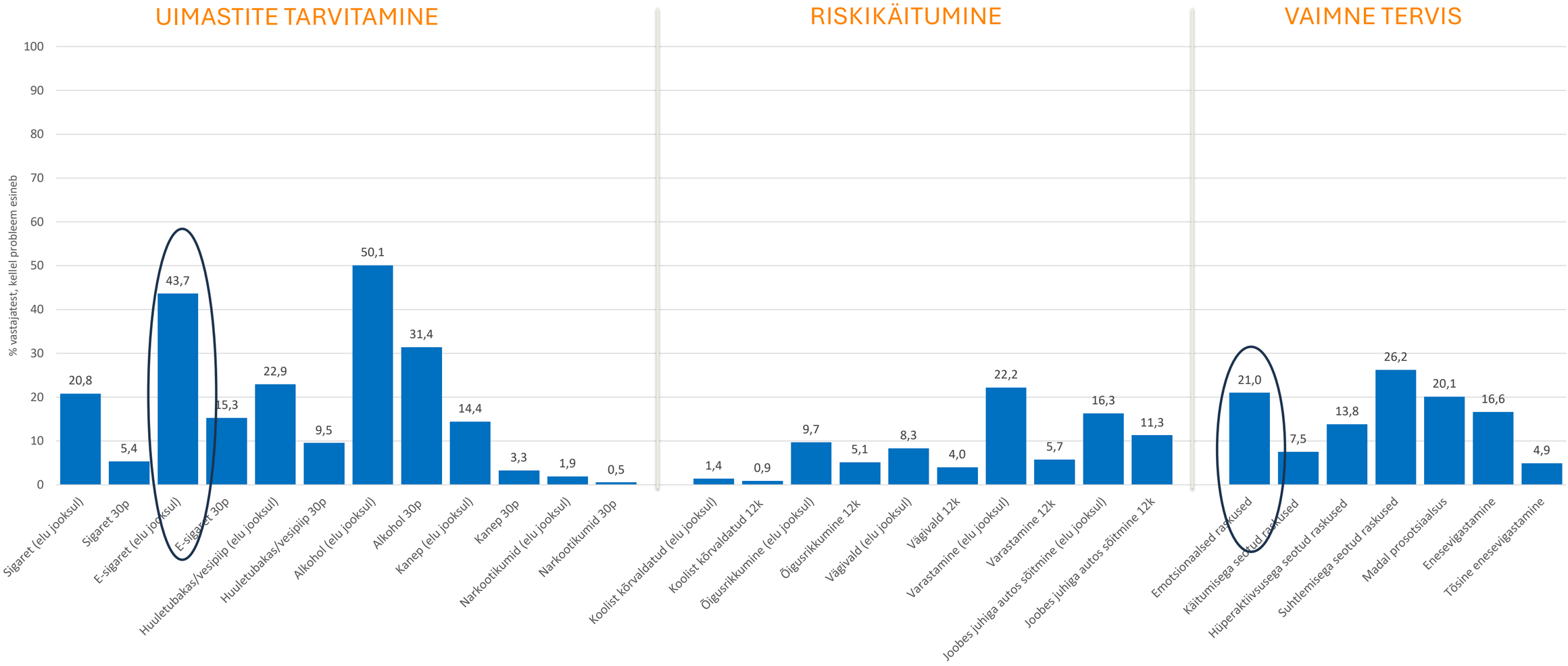

Co-funded by
The European Union

JA PreventNCD

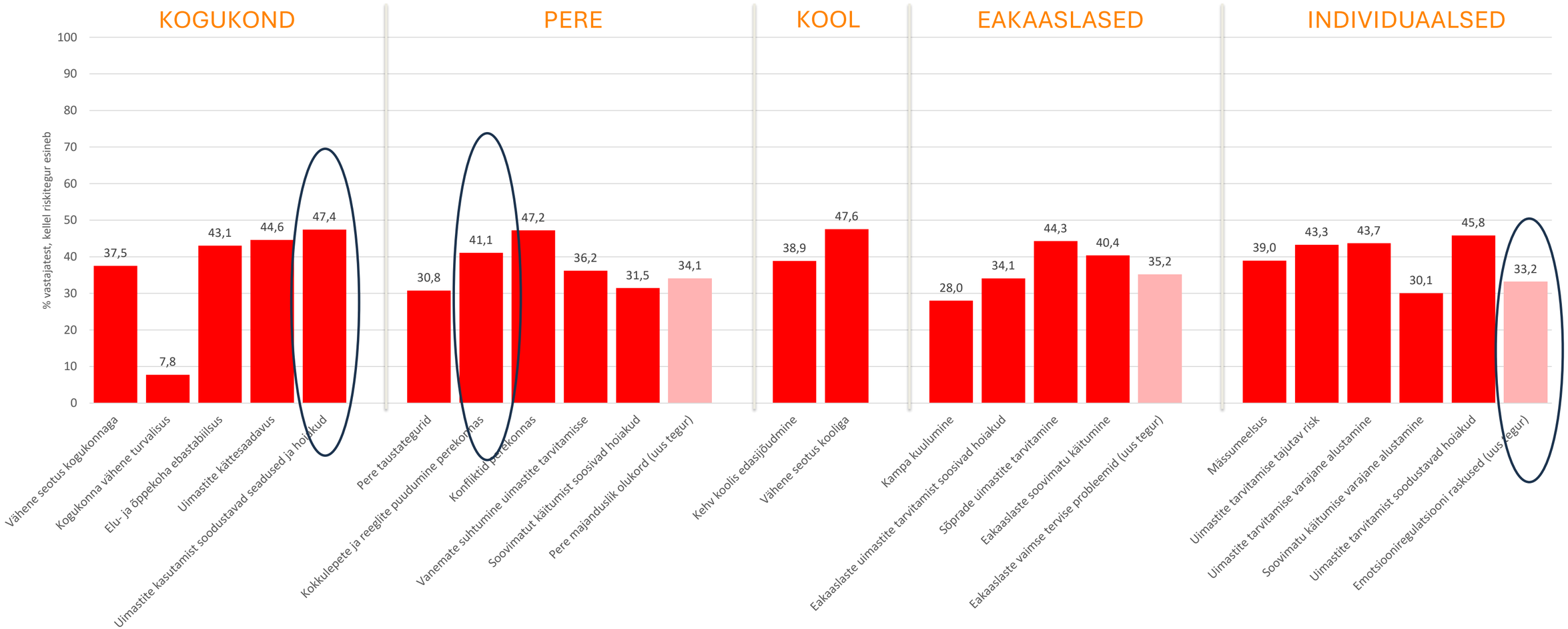
Probleemid

Harku (koondtulemused)

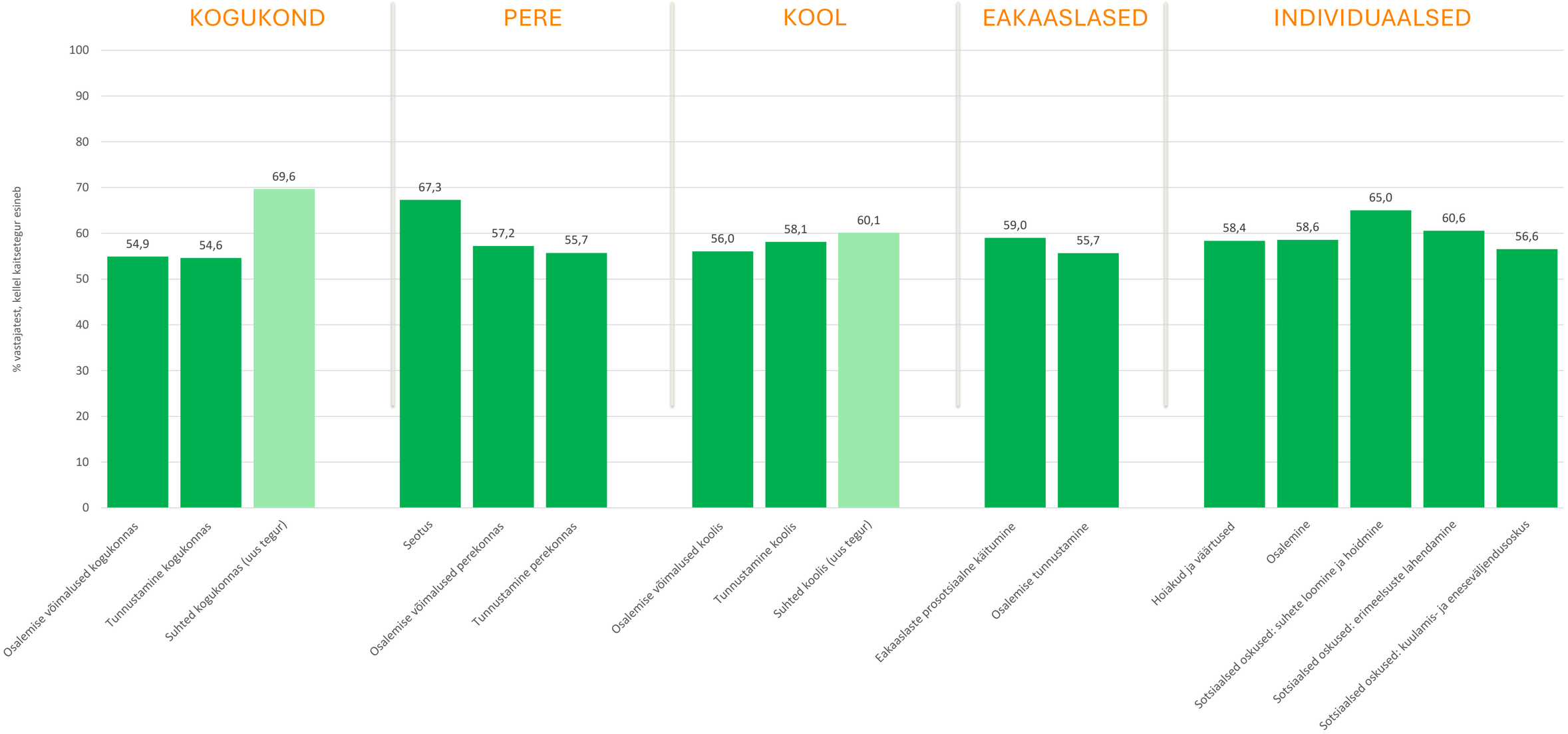
Riskitegurid

Harku (koondtulemused)

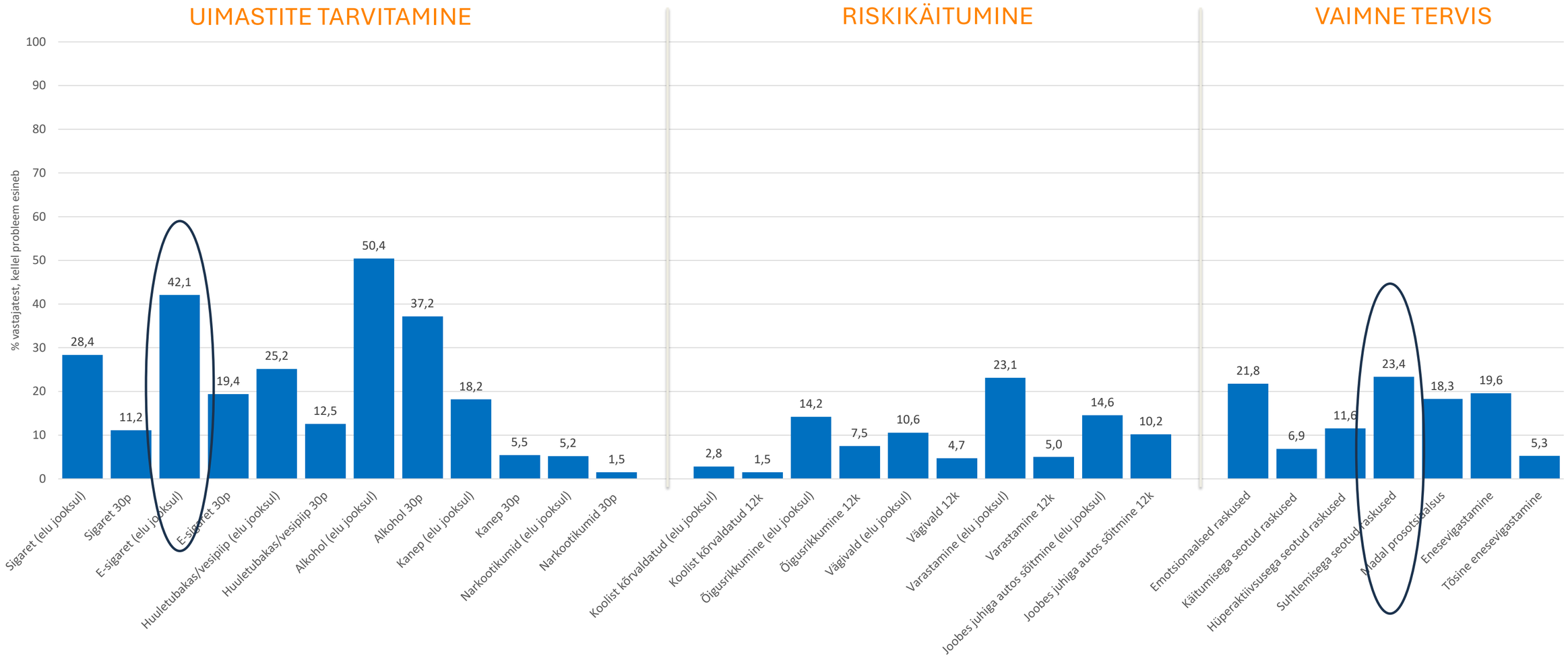
Kaitsetegurid

Harku (koondtulemused)

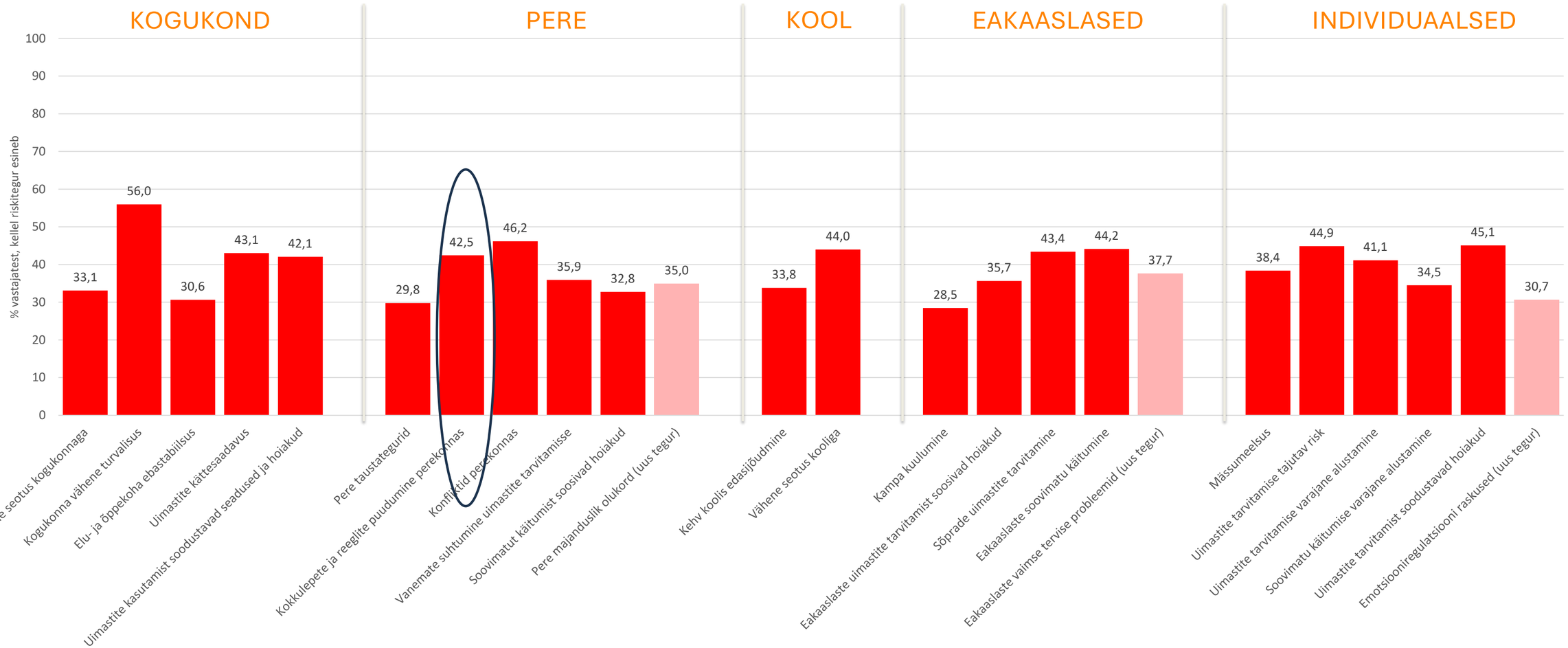
Probleemid

Nõmme (koondtulemused)

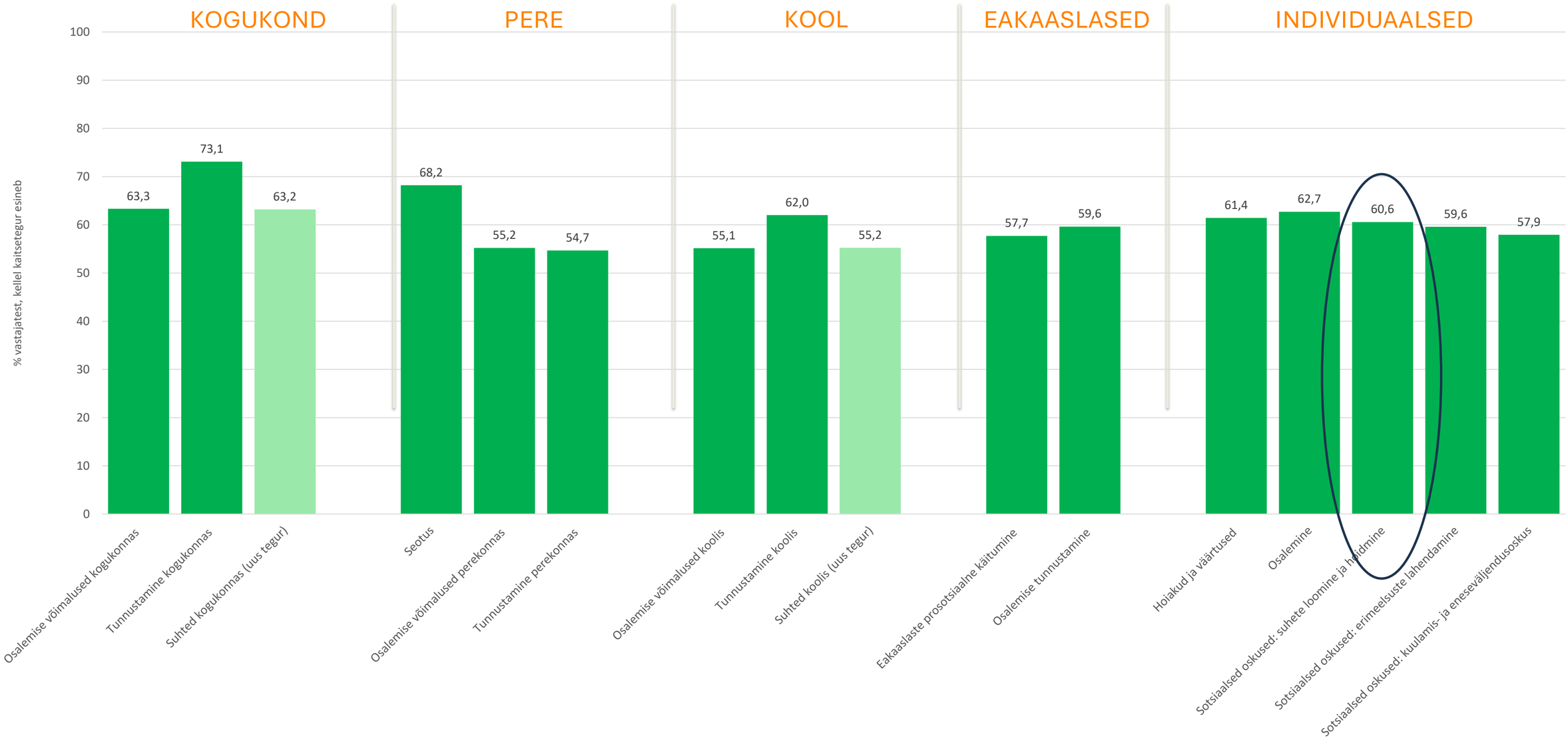
Riskitegurid

Nõmme (koondtulemused)

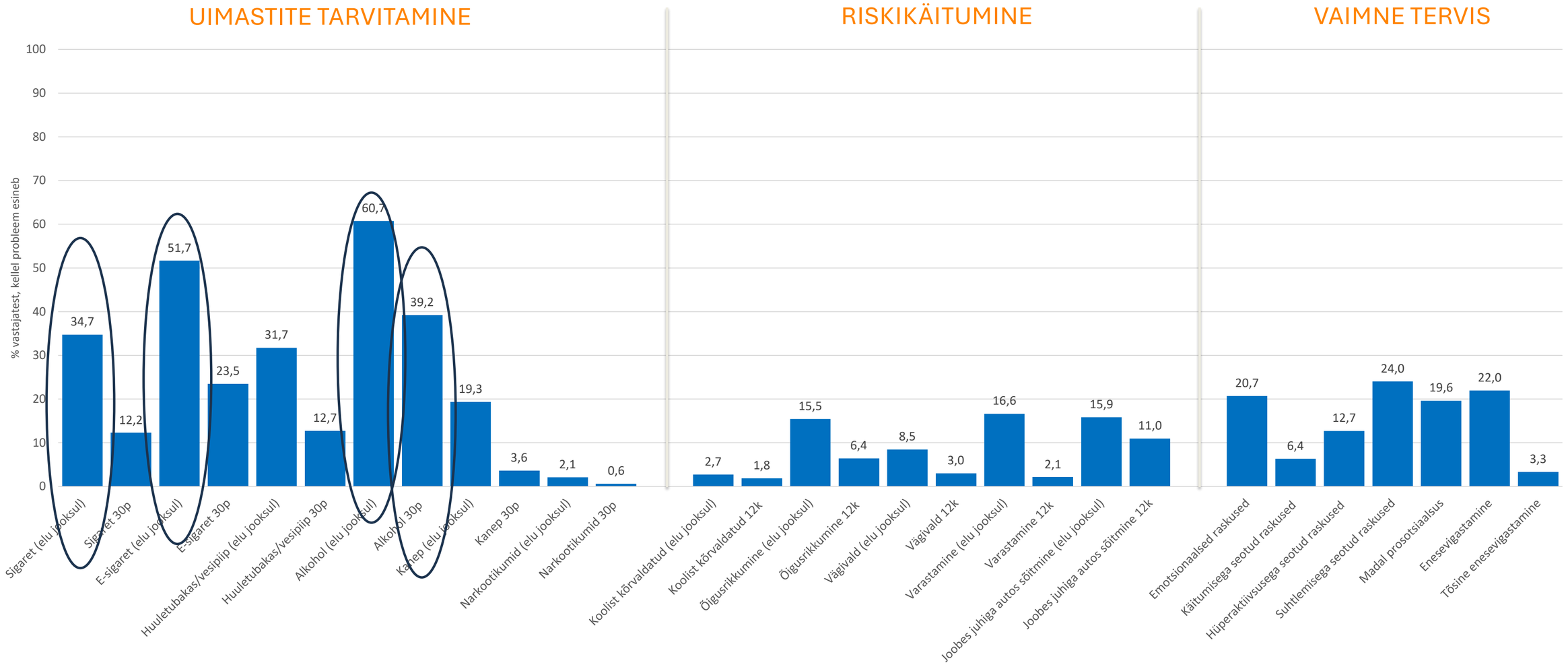
Kaitsetegurid

Nõmme (koondtulemused)

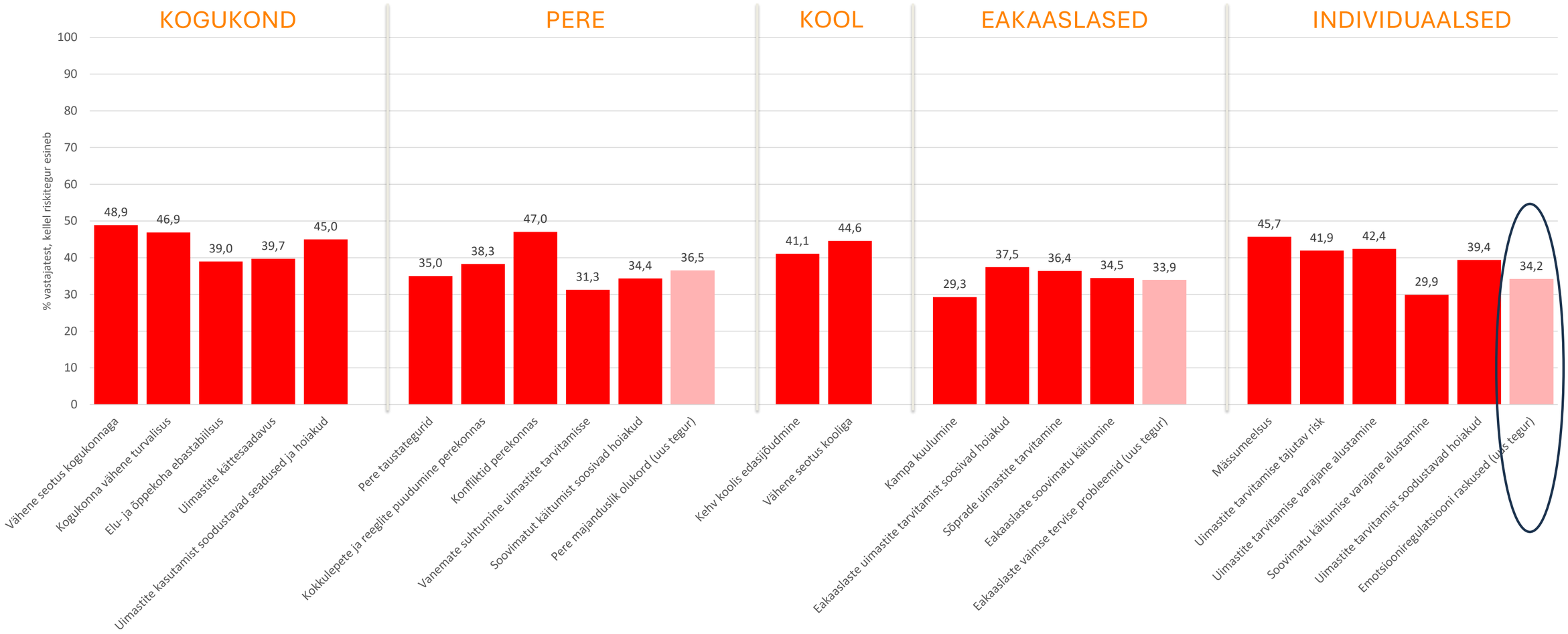
Probleemid

Rakvere (koondtulemused)

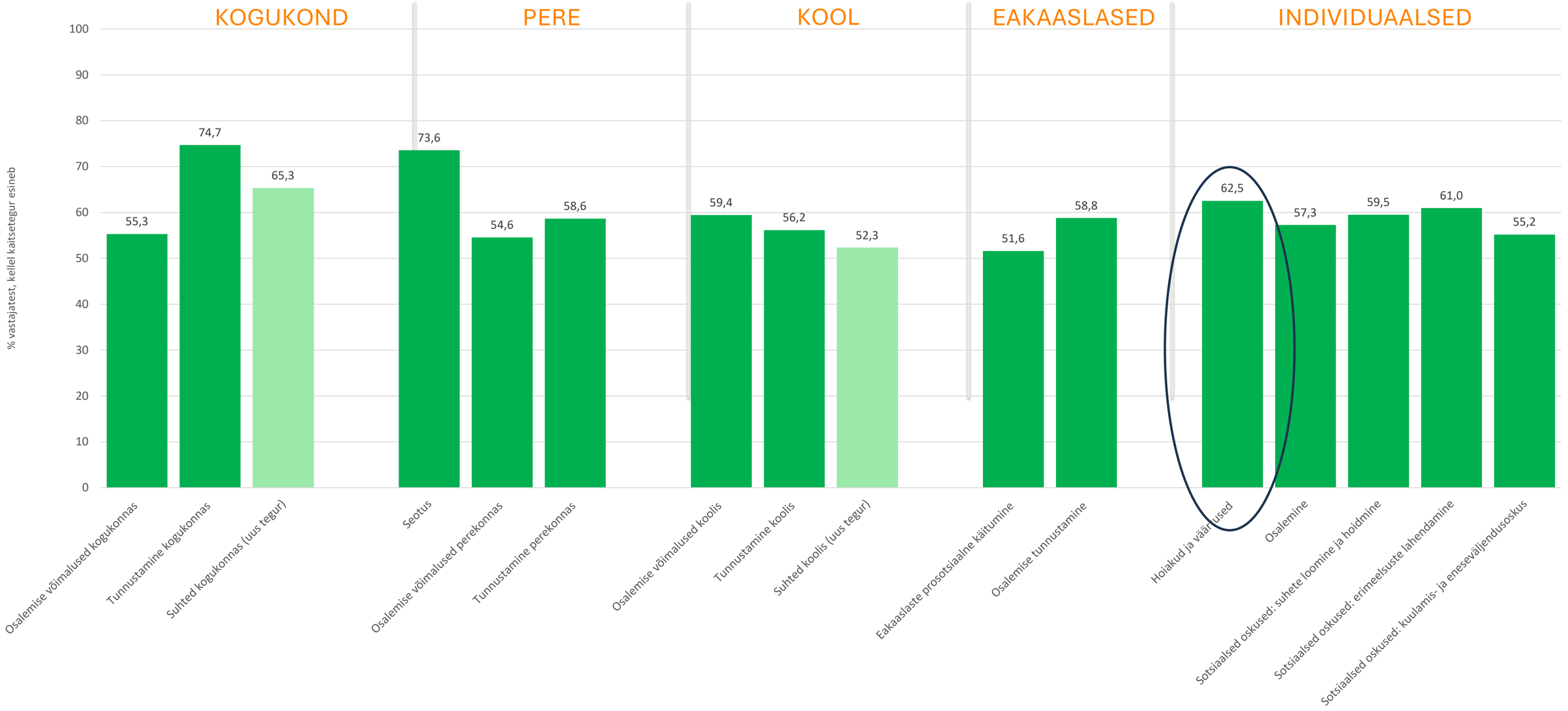
Riskitegurid

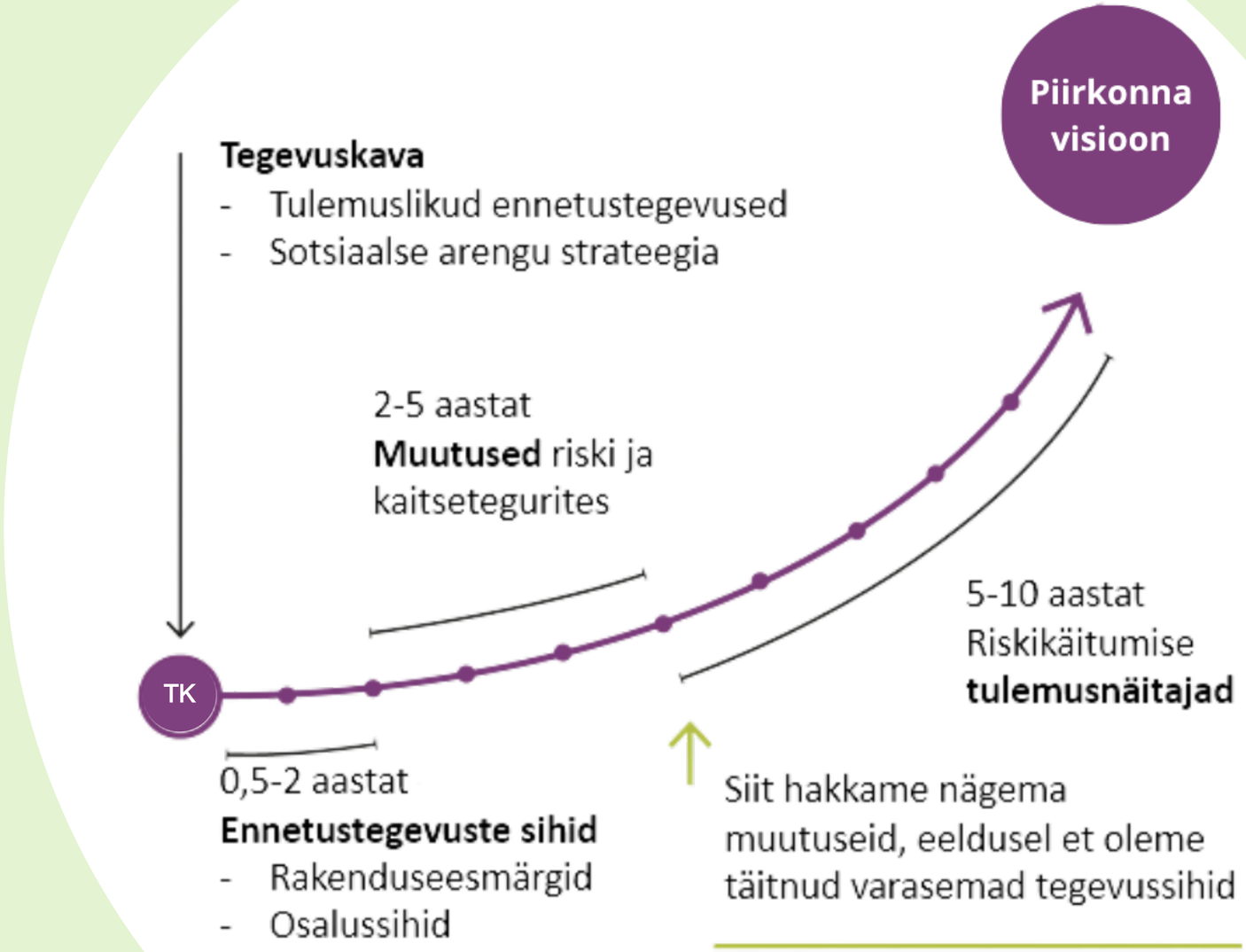
Rakvere (koondtulemused)

Kaitsetegurid

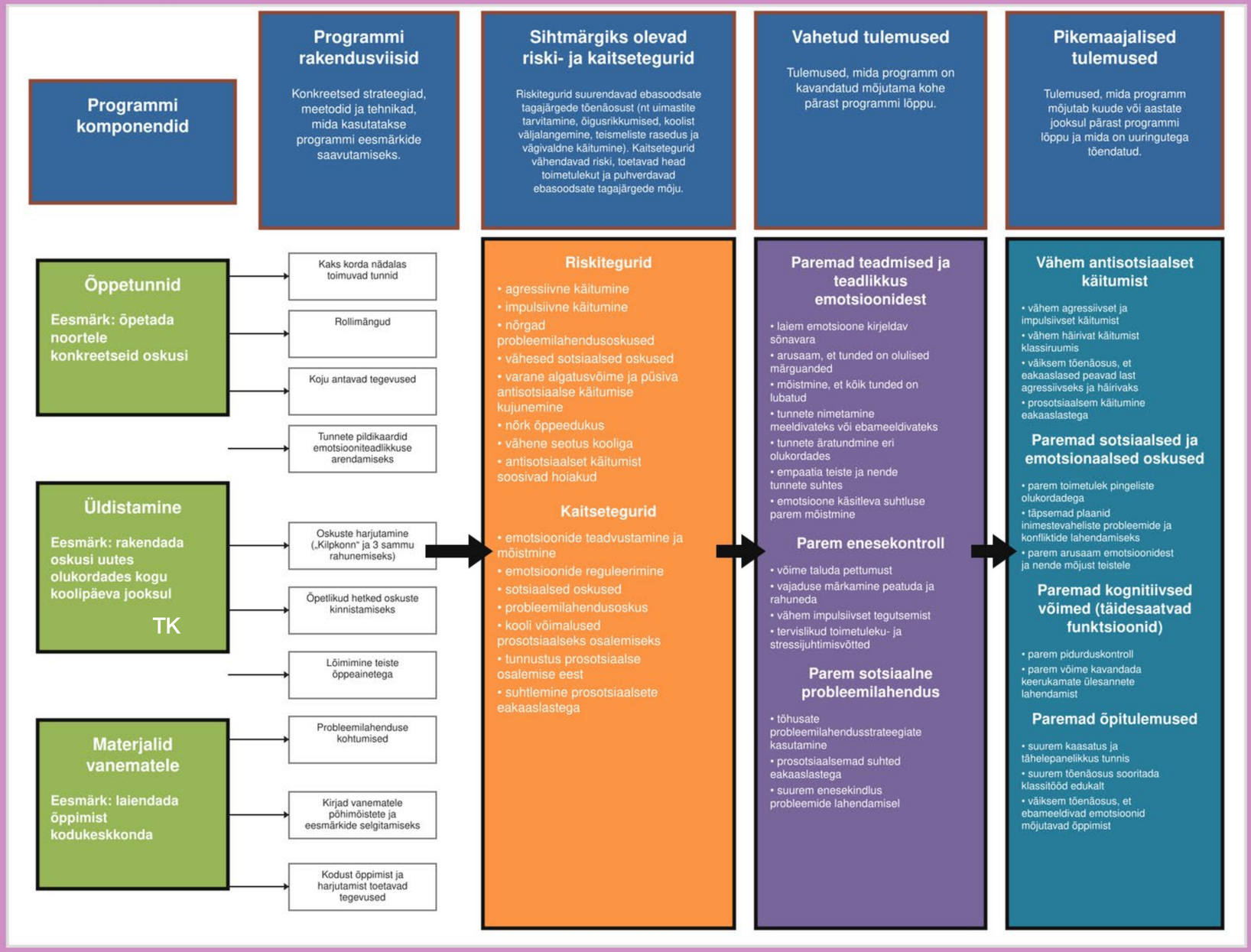
Rakvere (koondtulemused)

Co-funded by
The European Union

JA PreventNCD

Co-funded by
The European Union

JA PreventNCD

Põhisõnumid

Fookus riski - ja kaitseteguritel

Probleemide ennetuseks on vaja mõjutada nendega seotud riski- ja kaitsetegureid. Selleks on vaja (kohaliku tasandi) andmeid.

Andmed on vaid osa teekonnast

Andmetest üksi ei piisa. Vaja on tuge andmete põhjal otsuste tegemiseks ja tööplaani välja töötamiseks

Co-funded by
The European Union

Tervise Arengu Instituut

JA PreventNCD

Aitäh kuulamast !

epp.kerge@tai.ee

eike.siilbek@tai.ee

This document is part of a project that has received funding from the European Union's EU4Health programme under grant agreement No 101128032. The information reflects only the authors' view and the European Commission is not responsible for any use that may be made of the information it contains.